

LUND UNIVERSITY

Remissyttrande: Rätten till försvarare, m.m. (Ds 2015:7)

Wong, Christoffer

2015

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Wong, C. (2015, okt. 12). Remissyttrande: Rätten till försvarare, m.m. (Ds 2015:7). Juridiska fakulteten, Lunds universitet.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply: Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUNDS UNIVERSITET

Juridiska fakulteten

Juridiska fakultetsstyrelsen

Universitetslektor Christoffer Wong

Remiss: Rätten till försvarare, m.m. (Ds 2015:7)

Ju2015/755/Å

Juridiska fakultetsstyrelsen, som beretts att yttra sig över rubricerade remiss, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av universitetslektor Christoffer Wong.

Utredningen har lämnat förslag till ändringar i vissa författningar i syfte att genomföra *Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/48/EU av den 22 oktober 2013 om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet* ("direktivet"). Medan rätten till försvarare i samband med en europeisk arresteringsorder utgör en särskild rättighet som aktualiseras i samband med ett rättsligt samarbete mellan EU-medlemsstaterna, är rätten till tillgång till försvarare i ett straffrättsligt förfarande samt rätten till underrättelse och kontakt med tredje parter och konsulära myndigheter vid frihetsberövande tillämplig på alla former av straffrättsligt förfarande och frihetsberövande i samband därmed; någon anknytning till EU i det aktuella förfarandet krävs inte. Direktivet syftar till att garantera en minimi rättighetsnivå av i EU och utgör inget hinder mot att en medlemsstat erbjuder en högre skyddsnivå.

Fakultetsstyrelsen lämnar härmed sina synpunkter på utredningens förslag till ändring i rättegångsbalken och ändring i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk (respektive nordisk) arresteringsorder. I övrigt har fakultetsstyrelsen ingen erinran mot de lagförslag som berör unga lagöverträdare eller förslagen till ändringar i diverse förordningar. Beträffande förslaget till ändring i häkteslagen lämnar fakultetsstyrelsen endast en kommentar av redaktionell karaktär.

Rätt till försvarare i straffrättsliga förfaranden

Artikel 3.2 av direktivet anger den tidpunkt, från vilken en misstänkt eller tilltalad ska ha rätt till tillgång till försvarare. Artikel 3.3 beskriver innebörden av rätten till försvarare i direktivets mening. Enligt gällande rätt (21 kap. 3 § rättegångsbalken) har den som är misstänkt för brott en allmän rätt till biträde av en försvarare. Rätten till försvarare medför, enligt 21 kap. 9 § rättegångsbalken, att den som är

anhållen eller häktad har rätt att sammanträffa med sin försvarare. Enligt utredningens förslag kommer denna rättighet utvidgas till att gälla den som är *gripen, anhållen eller häktad*. Rätten till att sammanträffa försvararen i enrum är alltså lagtekniskt sett knuten till användningen av ett visst straffprocessuellt tvångsmedel. Genom att utvidga lagrummets tillämpningsområde till de situationer där en misstänkt har gripits kommer svensk lagstiftning att kunna uppfylla i stor utsträckning de krav som ställts enligt artikel 3 avseende tidpunkten för rättsens inträde. I praktiken kommer de personer som kan tänkas åtnjuta rätten till försvarare att vara gripna, anhållna eller häktade. Det är dock inte otänkbart att en omständighet föreligger som gör att rätten till försvarare utlöses enligt direktivet utan att vederbörande är gripen, anhållen eller häktad. Det kan därför ifrågasättas om den lagtekniska lösning, som förslaget till ändring i 21 kap. 9 § rättegångsbalken bygger på, kommer till fullo att uppnå det resultat som direktivet föreskriver. I detta sammanhang kan dock erinras om att genomförandeåtgärder i en medlemsstat ska se till att direktivets resultat uppnås; det finns inget krav på att den nationella bestämmelsen ska ha samma eller liknande utformning eller ordalydelse som i direktivet.

Beträffande försvararens rätt till närvaro vid förhör m.m. upprätthåller utredningen distinktionen mellan en privat och en offentlig försvarare som idag finns enligt svensk rätt. Skäl 15 i direktivet definierar "försvarare" som "personer som enligt nationell lagstiftning är kvalificerade och berättigade, inbegripet genom ackreditering från ett auktoriserat organ, att tillhandahålla juridisk rådgivning och rättsligt bistånd till misstänkta eller tilltalade". Enligt direktivet är man berättigad till en försvarare som är tillräckligt kvalificerad. Denna rättighet är alltså inte avhängigt på att försvararen i fråga har förordnats av rätten och betalas med offentligt medel. Om syftet med att begränsa rättigheter för försvarare som inte är offentlig försvarare är att förhindra att det straffrättsliga förfarandet äventyras eller för att tillgodose annat tvingande behov finns det enligt direktivet möjlighet att i enskilda fall gör undantag från rätten till försvarare enligt artikel 3. En bedömning från fall till fall torde vara mer lämpligt i proportionalitetshänseende än utslutandet av alla försvarare som inte är offentlig försvarare. Frågan om offentlig försvarares ställning jämförd med privat försvarare är dock av principiell betydelse för rättsordningen i stort. Fakultetsstyrelsen anser att denna fråga bör utredas i en självständig utredning och inte enbart som ett led i genomförandet av ett EU-direktiv.

Europeisk resp. nordisk arresteringsorder

Artikel 10 av direktivet föreskriver att den som är föremål för ett förfarande enligt en europeisk arresteringsorder ska garanteras rätt till tillgång till försvarare. Många av de rättigheter som beskrivs i artikeln existerar redan enligt gällande svensk rätt. En nyhet i direktivet är att en eftersökt person ska ha rätt, vid prövningen om överlämnande från en medlemsstat (B), att utse en försvarare i den medlemsstat (A), som utfärdat arresteringsordern. Försvararen i A ska ha till uppgift att bistå försvararen i B genom att ge hen information och råd.

För att genomföra direktivet föreslår utredningen att en ny bestämmelse införs i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Bestämmelsen ska vara tillämplig "när en arresteringsorder för verkställighet av en frihetsberövande påföljd har utfärdats i Sverige". Enligt direktivet är rätten till en

försvarare i den utfärdande medlemsstaten emellertid inte begränsad till verkställighetsfallen; rättigheten gäller likväl när arresteringsordern avser överlämnande för lagföring. Utredningen förklarar lagtextens utformning med att den eftersökte redan skulle ha en försvarare då arresteringsordern grundas på basis av ett häktningsbeslut. Detta utgör dock inte något hinder mot att låta rätten till försvarare tydligt framgå av författningstexten även för lagföringsfall.

Utredningen föreslår att den nya bestämmelsen ska placeras i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder för att slippa stifta en särskild lag med en enda bestämmelse. Fakultetsstyrelsen anser dock att fördelen med att vara logiskt väger över nackdelen med att ha en särskild lag. Börjar man med att införa bestämmelser på fel plats riskerar lagtexten med tiden bli oöverskådlig. I övrigt förekommer "verkställighet" i två olika sammanhang i samma paragraf, först när verkställighet avser en frihetsberövande påföljd och sedan verkställighet i bemärkelsen verkställande av en europeisk arresteringsorder. Det vore önskvärt om lagtexten får en tydligare utformning.

Samma synpunkter som ovan gäller ven förslaget till ändring i lagen om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

Häkteslagen

Istället för "Kommunikation får endast vägras, om det inte är tillräckligt att avlyssna den enligt 5 §" bör 3 kap. 4 § 3 st. lyda "Kommunikation får vägras endast om det inte är tillräckligt att avlyssna den enligt 5 §".

Enligt delegation

Christoffer Wong